

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Charakteristika a specifika svátku Qingming – Svátek čistoty a jasu

Characteristic and Specifics of Qingming Festival – Pure Brightness Festival

OLOMOUC 2021 Kateřina Hýblová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ondřej Vicher

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

Prohlašuji, že tištěná a elektronická verze práce se shodují.

V Olomouci, 29. dubna 2021

Podpis: .....

ANOTACE

V čínské kultuře hrají svátky neodmyslitelnou roli. Cílem této práce je přiblížit jeden z nejvýznamnějších tradičních čínských svátků, svátek Qingming – Svátek čistoty a jasu. Práci jsem rozdělila do dvou částí. V první části podrobně představuji veškeré důležité náležitosti související se Svátkem čistoty a jasu, tj. – historii svátku, pověry a zvyky, tradiční pokrmy i jakým způsobem situace s Covid-19 ovlivnila oslavy svátku.

V druhé, praktické části práce specifikuji, jak svátek slaví a vnímají Číňané v současnosti. Metodou mého výzkumu jsou rozhovory s devíti čínskými respondenty, původem z Číny. Na základě odpovědí vyhodnocuji, jaké povědomí mají o historickém kontextu a legendách svátku, či hroby chodí navštěvovat či jaké obřady dodržují, či jaké připravují pokrmy. Současná situace okolo nemoci Covid-19 poskytla unikátní příležitost komparovat způsob slavení svátku Číňanů před rokem 2020, při pandemickém lockdownu v roce 2020 a také v letošním roce 2021, kdy je situace značně lepší, avšak stále Covidem ovlivněna. Z výsledku výzkumu praktické části vytvářím shrnutí všech důležitých aspektů, které respondenti uvedli.

Klíčová slova: tradiční čínské svátky, Svátek čistoty a jasu, Svátek Qingming, Qingmingjie, čínská kultura

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Ondřeji Vicherovi, vedoucímu práce, za cenné připomínky, rady a metodické vedení práce, za ochotu a spolupráci. Děkuji všem, kteří mi při zpracování práce pomáhali radou, nápadem nebo jinou pomocí.

OBSAH

ANOTACE	2
OBSAH	4
OBSAH OBRÁZKŮ.....	6
EDIČNÍ POZNÁMKA	7
1 ÚVOD	8
2 TRADIČNÍ ČÍNSKÉ SVÁTKY – PŘEHLED.....	10
2.1. LUNÁRNÍ KALENDÁŘ (<i>yinli</i> , 阴历).....	10
2.2. TRADIČNÍ ČÍNSKÉ SVÁTKY	11
3 SVÁTEK ČISTOTY A JASU.....	14
3.1. HISTORIE.....	14
3.2. MÝTY A LEGENDY	15
3.2.1. Vévoda Wen ze státu Jin – tradice Svátku studeného jídla	15
3.2.2. Příběh o Liu Bangovi.....	19
3.3. O SVÁTKU ČISTOTY A JASU (<i>Qingming Jie</i> , 清明节).....	21
3.4. PŘIDRUŽENÉ SVÁTKY	21
3.4.1. Svátek studeného jídla (<i>Hanshijie</i> , 寒食节).....	21
3.4.2. Den volby partnera	22
3.5. POVĚRY	22
3.6. ZVYKY A TRADICE SPOJENÉ SE SVÁTKEM.....	23
3.6.1. Čištění hrobů (<i>saomu</i> , 扫墓) a návštěva hřbitovů (<i>shangfen</i> , 上坟).....	23
3.6.2. Sazení stromů (<i>zhishujie</i> , 植树节)	24
3.6.3. Pouštění draků (<i>fang fengzheng</i> , 放风筝)	24
3.6.4. Řezání větvíček.....	25
3.6.5. Jarní pobyty venku (<i>taqing</i> , 踏青).....	25
3.6.6. Míčová hra (<i>cuju</i> , 蹴鞠)	25
3.6.7. Symbolika vrby (<i>liu</i> , 柳).....	26
3.6.8. Pokrmy.....	26
3.7. OSLAVA SVÁTKU QINGMING NA BŘEHU ŘEKY	28
3.8. SVÁTEK QINGMING V PRŮBĚHU EPIDEMIE COVIDU-19	29

3.8.1.	Význam svátku v roce 2020	29
3.8.2.	Svátek v roce 2021	30
PRAKTICKÁ ČÁST		32
4	KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	32
4.1.	Metodika výzkumu.....	32
4.2.	Analýza rozhovorů	34
4.2.1.	Otázky dotazované v rozhovoru.....	34
4.2.2.	Vyjmenování pěti nejdůležitějších tradičních čínských svátků dle osobní preference	34
4.2.3.	Návštěva hřbitova v průběhu některého z čínských tradičních svátků	36
4.2.4.	Legendy související se vznikem svátku Qingming	36
4.2.5.	Dodržování tradic v průběhu svátku Qingming	37
4.2.6.	Příprava či nákup tradičních pokrmů v průběhu svátku.....	39
4.2.7.	Průběh svátku během epidemie nemoci COVID-19 v roce 2020	40
4.2.8.	Prostor pro doplňující informace.....	41
5	ZÁVĚR.....	43
6	RESUMÉ.....	45
SEZNAM ZDROJŮ		46
ZDROJE OBRÁZKŮ		50
SEZNAM PŘÍLOH.....		50
PŘÍLOHY		51

OBSAH OBRÁZKŮ

Obrázek 1	25
Obrázek 2	27
Obrázek 3	27
Obrázek 4	28
Obrázek 5	29

EDIČNÍ POZNÁMKA

V práci je pro přepis čínských slov použita čínská standardizovaná transkripce *pinyin* (拼音), bez tónových značek. V případě užití čínských znaků, jsou vždy použity pouze zjednodušené znaky. Pro překlad tradičních čínských svátků jsou použity názvy, jak je uvádí Ľubica Obuchová (2000). Slova, jež mají český ekvivalent, jsou použita v češtině (př. Čína, Velká čínská zeď apod.).

1 ÚVOD

Svátky hrají v tradiční čínské kultuře velice důležitou roli a každý z nich si v sobě nese svůj specifický ráz. Liší se obdobím, ve kterém oslavy probíhají, svou délkou, průběhem oslav či speciálními pokrmy. Ty se dále mohou lišit, dle jednotlivých provincií. Existuje také množství festivalů, které se dodržují pouze v určitých provinciích, ale ty tradiční jsou významné právě svým celostátním dosahem. Čína je rozlohou čtvrtou největší zemí na světě, na jejím území žije 55 národnostních menšin, životy lidí jsou tak velice rozdílné. Tradiční čínské svátky představují období spojující celé obyvatelstvo. Přestože se můžou některé tradice či pokrmy na určitém území lišit, podstata oslav zůstává zachována. Oslavy tradičních svátků si v průběhu historie své místo tak pevně zakořenily, že jsou nepostradatelnou součástí všech Číňanů.

Čína se stala moderní a technologickou velmocí v poměrně krátkém období. Změny, které to s sebou přineslo, jsou vidět na rozkvětu velkých měst či na postupném rozvoji venkova a odlehlejších krajů. Nukleární rodina vystřídala tu tradiční a lidé se začali více zaměřovat na úspěch a vzdělání. Tradiční čínské svátky si nicméně zachovaly svou hodnotu. Zvyklosti se nepřestaly dodržovat, téměř každý v období oslav odloží své povinnosti a stráví čas s rodinou či přáteli. V Číně si lidé uvědomují, jak důležité je zachování tradic, chrání svoji kulturu a snaží se vštěpovat potřebu jejího zachování i dalším generacím.

Na podzim roku 2019 jsem absolvovala semestr na čínské univerzitě Southwest Jiaotong University (*Xinan Jiaotong Daxue*, 西南交通大学), ve městě Emei (峨眉市) v Sichuanu (四川). Letní semestr proběhl kvůli pandemické situaci kolem Covidu-19¹ online formou, neměla jsem tedy příležitost sledovat průběh oslav svátku Qingming (*qingmingjie*, 清明节), kterému se tato práce věnuje.

Za mého pobytu v Číně proběhly dva významnější tradiční svátky, a to Svátek středu podzimu (*zhongqiujie*, 中秋节) a Svátek dvou devítek (*chongyangjie*, 重阳节). V období kolem Svátku středu podzimu² se obchody zaplnily tradičními měsíčními koláčky (*yuebing*, 月饼) i dalšími kulatými potravinami. Množství domovů a budov bylo vyzdobeno lampiony.

---

¹ Covid-19 (z anglického spojení coronavirus disease 2019, česky koronavirové onemocnění 2019) je vysoce infekční onemocnění, které je způsobeno koronavirem SARS-CoV-2. První případ byl identifikován v čínském Wuhanu v listopadu 2019. Od té doby se virus rozšířil po celém světě, což způsobilo přetrvávající pandemii.

² Svátek středu podzimu proběhl 13. září 2019 (pátek).

Takové detaily spojují všechny tradiční svátky, obchody mění nabídku speciálního sortimentu podle jednotlivých období a výzdoba domů se obměňuje na základě tradic jednotlivých svátků.

Svátek Qingming, kterému se v mé práci věnuji je na území Čínské lidové republiky součástí oficiálních státních svátků, je volen dle slunečního kalendáře a obvykle připadá na 4. nebo 5. duben. Jedná se o druhý nejdůležitější svátek v Číně, kdy se uklízí hroby, mohyly a přinášejí se oběti, dochází k probouzení přírody a příchodu jara. Tradice oslav sahá až do období před 2500 lety. (Palát, Průšek 2001, str. 265; Wei 2005, str. 29)

V první části práce uvádím tradiční čínské svátky, jejich význam a představuji výčet těch nejdůležitějších z nich. Dále je mým cílem najít a charakterizovat specifika svátku Qingming. Shrnout veškerá zjištěná důležitá fakta, která se svátkem souvisí. Nastínit o jaké období se jedná, popsat historické pozadí s legendami o vzniku, poukázat na kulinářské speciality a klíčové aktivity.

V druhé části práce specifikuji, jak svátek slaví a vnímají Číňané v současnosti. Metodou mého výzkumu jsou rozhovory s čínskými respondenty, odlišných generací, žijícími v různých částech Číny. Následně vyhodnocuji, jaké povědomí mají o historickém kontextu a legendách svátku, či hroby chodí navštěvovat či jaké obřady dodržují. Zajímavou částí jsou odpovědi na to, jak tento svátek slavili v roce 2020, kdy vypukla pandemie nového koronaviru. Z rozhovorů v praktické části shrnuji všechny důležité aspekty, které respondenti uvedli.

2 TRADIČNÍ ČÍNSKÉ SVÁTKY – PŘEHLED

Tabulka níže uvádí přehled sedmi tradičních čínských svátků, které jsou významné pro čínské obyvatelstvo.

<u>Český název svátku</u>	<u>Pinyin</u>	<u>Znaky</u>	<u>Období</u>
Svátky jara	<i>chunjie</i>	春节	1. den 1. lunárního měsíce
Svátek čistoty a jasu	<i>qingmingjie</i>	清明节	4. nebo 5. duben
Svátek dračích člunů	<i>duanwujie</i>	端午节	5. den 5. lunárního měsíce
Svátek dvojité sedmičky	<i>qixijie</i>	七夕节	7. den 7. lunárního měsíce
Svátek středu podzimu	<i>zhongqiujie</i>	中秋节	15. den 8. lunárního kalendáře
Svátek dvou devítek	<i>chongyangjie</i>	重阳节	9. den 9. lunárního měsíce
Zimní slunovrat	<i>dongjie</i>	冬节	22. nebo 23. prosinec

2.1. LUNÁRNÍ KALENDÁŘ (*yinli*, 阴历)

Základem lunárního kalendáře je synodický měsíc (trvající 29 dnů, 44 minut a 27 sekund), to je důvod střídání měsíců o 29 („krátký měsíc“) nebo 30 dnech („dlouhý měsíc“). Každý rok se dělí na 24 přibližně 15denních období, jež jsou určeny dle pozice slunce ve dvanácti úsecích zvěrokruhu. Úplněk vychází na patnáctý den a měsíc začíná vždy o novoluní. Názvy jednotlivých měsíců byly stanoveny podle pořadí v roce (první, druhý, třetí měsíc atd.), ale vytvořily se i lidové označení tvořené na základě výraznější charakteristiky daného období. (Obuchová 2000, str. 120; Kamenarović 2001, str. 123)

„Takže první měsíc byl sváteční, druhý byl měsícem pupenů, třetí dřímot, čtvrtý pivoněk, pátý byl měsícem draka, šestý zase lotosů, sedmý patřil hladovým duchům, osmý byl měsícem úrody, devátý proběhl ve znamení chryzantém, desátý štědrosti, jedenáctý byl zase bílý nebo prázdný a dvanáctý drsný.“ (Obuchová 2000, str. 120–121)

Čínské tradiční svátky i začátek lunárního nového roku se dodnes stanovují dle lunárního kalendáře. Lunární kalendář počíná vždy o druhém novoluní po zimním slunovratu (mezi 21. lednem a 20. únorem podle celosvětově užívaného gregoriánského kalendáře). (Obuchová 2000, str. 121; Kamenarović 2001, str. 126)

2.2. TRADIČNÍ ČÍNSKÉ SVÁTKY

V české literatuře lze nalézt informace o tradičních čínských svátcích například v Obuchová 2000 /kapitola: Cyklus kalendářních svátků str. 120–144/, kde je popsána například role lunárního a solárního kalendáře ve vztahu k tradičním čínským svátkům spolu s popisem jednotlivých svátků. Také Palát, Průšek 2001 /kapitola: Zvyky a obyčeje v průběhu roku, str. 258–272/ popisuje význam a průběh tradičních čínských svátků spolu s pověrami, které svátky provází. Dále Kamenarović 2001 /kapitola: Svátky, str. 144–146/ stručně uvádí hlavní tradiční čínské svátky. Z absolventských prací Univerzity Palackého je důležité zmínit například Dúbrava 2014 /Čínské tradiční svátky/, která je věnována vztahům mladých Číňanů k tradičním čínským svátkům, popisuje stručný vývoj svátků vzhledem k historickému kontextu a blíže se zaměřuje také na svátek Qingming a Svátek středu podzimu.

Čína je zemí se starou orientální civilizací. Lidové svátky představují důležitou roli ve vykreslení tradiční čínské kultury. Dlouhá historie čínské civilizace umožnila růst lidové kultury a zvyklostí. Tradiční způsob zemědělského života v Číně je se svátky pevně spjat, ve společnosti lidové oslavy tvoří centrální pozici v určování jednotlivých časových období roku. (Huang 1991, str. 163)

Svátky jsou určitým zrcadlem historie a společnosti národa. S postupným vývojem společnosti je vznik tradic jednotlivých festivalů nevyhnutelným přirozeným výsledkem. Postupný nárůst množství svátků reflektuje lidskou potřebu poznání a pochopení přírody spolu s neustálými boji, proti ní a jejím živlům. Průběh vzniku jednotlivých oslav má dlouhou historii vývoje. Lidové tradice si mohly najít a udržet pevné místo až poté, co se společnost dostala do stabilní úrovně z materiálního i kulturního hlediska. (ibid)

Část čínských svátků, jako čínský Nový rok, Svátek dvojité sedmičky, Svátek dračích člunů, Svátek studeného jídla, Svátek lampionů a Svátek dvou devítek, má své základy již v období dynastie Qin 秦朝 (221 př. n. l.–206 př. n. l.) a vyvíjela se během staletí dál. První aktivity se obvykle vztahovaly k uctívání nejrůznějších totemů a víru v pověry. Postupně si lidé začali vyprávět mýty a legendy, které vytvářely představu o dávné minulosti. Také náboženství mělo na formaci oslav svůj vliv, náboženské postavy a rituály se stávaly součástí oslav. (Wei 2005, str. 3)

Velká část tradičních svátků ve starověké Číně souvisela s rozvojem astronomie, kalendáře a matematiky. Počátek těchto svátků souvisel zejména s tradičním čínským lunárním kalendářem a jeho rozvržením do 24 solárních období. Většina z těchto 24 období byla stanovena v průběhu vlády dynastie Han 汉朝 (206 př. n. l.–220 n. l.). Toto rozdělení pomohlo formovat svátky především tím, že jednotlivé aktivity a zvyky v zásadě reflektovaly přání a modlitby na dané roční období. (ibid, str. 2, 5)

Za panování dynastie Han došlo k znovusjednocení Číny, tím i k vytvoření stabilní ekonomické a politické situace, nastal rozvoj vědy i kultury, to vše bylo dobrým prostředím pro vytváření tradic. S příchodem dynastie Tang 唐 (618–907 n. l.) postupně vymizely původní primitivní pověry a oběti, které byly z části nahrazeny novými zábavnými aktivitami. Vymýšlely se odpočinkové činnosti, jako procházky v přírodě, míčové hry, četba, svátky se postupně proměňovaly v radostnější události. (ibid, str. 2, 5, 6)

Jak píše Obuchová 2000, v kapitole Cyklus kalendářních svátků na stranách 121;124, nejdůležitější svátky se obvykle držely v prvním nebo patnáctém dni měsíce, někdy byly určeny podle číselné shody, tedy například třetí den třetího měsíce, pátý den pátého měsíce apod. Kalendářní etapy tradičních čínských svátků se i dnes stanovují dle starého lunárního kalendáře, dokonce i mezi komunitami Číňanů v zahraničí. Výjimkou je svátek Qingming, který se řídí slunečním kalendářem. Jako vše ostatní i čínské svátky prochází v průběhu let určitými změnami.

Hojnost a rozmanitost dílčích tradičních svátků souvisí s množstvím národnostních menšin, které se na území Číny nacházejí. Rozdíly, které vznikly odlišnými geografickými polohami regionů, přírodním prostředím a jednotlivými národnostmi, historicky vytvořily různorodé tradiční zvyky a rozdílné sváteční aktivity u stejného svátku. Zaměřením se na

jednotlivé čínské svátky, se můžeme přiblížit podstatě čínské kultury. (Huang 1991, 164; Wei 2005, str. 6)

V důsledku rozvoje společnosti a vývoje doby se názory lidí na život výrazně změnily a kultura čínských svátků se v průběhu času mění také. Některé svátky zanikly úplně, jiné se výrazně změnily či přidružily k jiným, jako příklad Svátek studeného jídla, který nyní spadá pod svátek Qingming. Tradiční oslavy se zjednodušují, urychlují a mizí z nich formální ráz. V Číně se však stále snaží udržet svou původní tradiční kulturu a přes všechny nové trendy zachovat svou podstatu. (Huang 1991, 179; Wei 2005, str. 7; Obuchová 2000, str. 124)

3 SVÁTEK ČISTOTY A JASU

3.1.HISTORIE

Tradice oslav sahá až do období před 2500 lety. V dávných dobách tradiční Číny neexistovalo rozložení týdne, tak jak jej známe dnes. Nebyly dny volna v podobě víkendů, pro pracující obyvatelstvo svátky představovaly dobu, kdy si mohli odpočinout od práce, strávit čas s rodinou a přáteli či si dopřát speciální pokrmy. (Dang 2019, str. 72)

Na počátku byl „Qingming“ pouze název pro jednu část z 24 čínských solárních období ve slunečním kalendáři, který naznačoval přechod do nového ročního období. A to do části roku, kdy se otepluje a přichází více srážek, jsou optimální podmínky pro jarní výsadbu a orbu na velkém území Číny. (ibid)

Jednou z důležitých částí svátků je uctívání tzv. kultu předků (*jizu*, 祭祖). Za dávných dob konal obřady k uctívání předků pouze panovník. Později se tento rituál rozšířil také do velkých rodin a posléze mezi veškeré obyvatelstvo, kde se spojil s prvky buddhismu a taoismu. Ale ať se jednalo o obyčejného rolníka, rychtáře či císaře, schéma kultu předků bylo vždy stejné. (Kamenarović 2001, str. 140)

V Číně je uctívání kultu předků stále jeden z nejdůležitějších faktorů čínské víry. Jeho hluboké zakořenění dokazuje i to, že rituály zůstávají v zásadě stejné již od konfuciánských dob, tedy období vlády dynastie Západní Han (206 př. n. l.–9 n. l.). Věří se, že duchové předků žijí (symbolicky či doopravdy) ve svých zádušních tabulkách (*shenzhupai*, 神主牌). Tyto tabulky jsou obvykle uloženy v malých svatyních nebo na vysokých stolech, před kterými je postaven menší stůl s obětinami. V chudších rodinách bývají tyto tabulky v rohu na poličce společně s obrazy bohů. (Addison 1924, str. 492, 496)

Hlava rodiny musí před těmito tabulkami provádět za přítomnosti ostatních členů rodiny určitý počet obřadů. Tyto obřady, které se konají většinou během kalendářních svátků nebo u příležitosti významných rodinných událostí, se kterými předky spojují (jako narození, svatba, složení zkoušek, úmrtí atd.) spočívají v obětních darech, klanění, úlitbách či zapalování kadidla a svíček. (Kamenarović 2001, str. 141; Dang 2019, str. 73)

Počínaje dynastií Tang 唐 (618–907 n. l.) se návštěvy hrobů předků při příležitosti svátku Qingming spojovaly s výlety a zábavnými aktivitami. Jelikož se hřbitovy zpravidla nacházely na okrajích měst či vesnic, byla cesta na hřbitov spojována s poklidnou procházkou za předky.³ (Dang 2019, str. 73; Qingming 2016, str. 79)

V průběhu období dynastie Song 宋 (960–1279) a Yuan 元 (1271–1368) část věnovaná uctívání předků nabyla na významu a všechny ostatní svátky (př. studeného jídla či Den volby partnera) se zařadily společně do označení Qingmingjie (清明节). (Dang 2019, str. 73)

Lidé vzdávají úctu zesnulým členům rodiny, čistí jejich hroby a přináší jídla pro duše zemřelých. Číňané na svátek nepohlíží, jako na období smutku, naopak věří, že se v tento den s nimi znovu spojí duše jejich zesnulých. (Overmyer 1999, str. 87)

3.2. MÝTY A LEGENDY

V práci představuji dvě legendy, které dostupná literatura⁴ uvádí v souvislosti se vznikem svátku Qingming a Svátku studeného jídla. Jsou jím legenda o vévodovi Wenovi 晋文公 (697–628 př. n. l.) a s ní související vznik Svátku studeného jídla (*hanshijie*, 寒食节). Druhá legenda je o Liu Bangovi 刘邦 (256–195 př. n. l.) prvním císaři dynastie Han, jenž měl započít zvyk návštěvy a úklidu hrobů či mohyl zemřelých.

3.2.1. Vévoda Wen ze státu Jin – tradice Svátku studeného jídla

Počátek legendy se váže do státu Jin (晋) v období Jar a podzimů (770–476 př. n. l.), konkrétně do roku 656 př. n. l. Jinský vládce vévoda Xian (晋献公) představil své druhé ženě konkubíně Li Ji (骊姬) svůj plán dosadit na trůn místo právoplatného dědice Shen Shenga (申生) jejího syna Xiqiho (奚齐). Li Ji naoko bránila zájmy dědice trůnu, raději by spáchala sebevraždu, než aby k něčemu takovému došlo. Tajně však Shen Shenga pošpiňovala, poštvovala vévodu Xiana proti němu až nakonec uvěřil, že se ho Sheng pokusil otrávit. Sheng

---

³ Jednotlivé aktivity blíže popisují v kapitole: Zvyky a tradice svátku, str. 23.

⁴ Obuchová 2000 i Wei 2005 se zmiňují pouze o legendě odkazující na vévodu Wena, jako na příběh související se vznikem tradice Svátku studeného jídla. Wei ve své verzi příběhu dokonce uvádí i Jie Zituiovi verše, které byly po jeho smrti nalezené v kmeni vrby. Naopak Dang 2019 jako nejvíce rozšířenou legendu považuje příběh o Liu Bangovi. Zároveň popisuje, jak Liu Bang v odhodlání najít hroby rodičů vyhazuje papírky do vzduchu a modlí se, aby mu ukázaly cestu.

věděl, že vévoda Xian bude věřit spíše konkubíně Li Ji. Také si byl vědom toho, že utíkat nemá cenu, protože ho budou pronásledovat. (Sima 2006, str. 310–311)

V roce 656 př. n. l. vévoda Xian Shen Shenga zabil. Jeho bratři Chong Er 重耳 (neboli vévoda Wen, 晋文公) a Yi Wu (neboli vévoda Hui z Jin, 晋惠公) raději uprchli se svou družinou věrných ze země. Chong Er utekl s nejvěrnějšími⁵ družiníky do oblasti Pu⁶ (*puxian*, 蒲县) a Yi Wu na jih do státu Chu (楚). Po smrti vévody Xiana (651 př. n. l.) chtěl Li Ke (里克)⁷ a jeho věrní, aby se Chong Er vrátil do státu Jin. Ten však v obavách o svůj život odmítl a namísto něj se vrátil jeho bratr Yi Wu a stal se vévodou Huiem. Ten po svém nástupu do Pu poslal eunucha, aby Chong Era zabil, avšak neúspěšně. (Sima 2006, str. 323–324)

Chong Er byl nucen žít v exilu po dlouhých 19 let. Po celou dobu měl po boku hrstku svých následovníků spolu se schopným šlechticem nižší vrstvy, Jie Zituiem (介子推). Ten při něm stál za všech okolností. Praví se, že jednou, když byl Chong Er přepaden a okraden, a už neměl co jíst, oddaný Zitui si uřízl kus svalů ze stehna a uvařil mu je. Tím mu pravděpodobně zachránil život. (Sima 2006, str. 332; Holzman 1986, str. 53; Wei 2005, str. 29)

Po 19 letech v exilu se Chong Erovi konečně povedlo dostat na trůn a dobýt zpět postavení, které mu ve státě Jin po právu náleželo a nadále byl titulován jako vévoda Wen z Jin (*Jin Wengong*, 晋文公), (vládl v období 636–628 př. n. l.). Poté, vyznamenával všechny, kteří při něm stáli a pomáhali mu v období exilu. Předtím než mohl dokončit vyznamenání všech, přišel vyslanec krále Xinga ze státu Zhou (周襄王) se zprávou, že král musel uprchnout ze země a zdržuje se na území Cheng. Jelikož se situace v Jin stabilizovala teprve nedávno, vévoda Wen se obával, že by opět mohl nastat chaos, kdyby poslal své vojsko pryč. Vévoda Wen byl naplno zaneprázdněn řešením této situace, že neměl čas odměnit posledního z věrných oddaných Jie Zitui. (Sima 2006, str. 334)

---

⁵ Pětice nejbližších: Chao Cui (超衰), strýček Fan (咎犯), Hu Yan (狐偃), Xian Zhen (先轸) a Wei Wuzi (魏武子). Mezi další následovníky patřil také Hu Mao (狐毛) a Jie Zitui (介子推).

⁶ Okres na jihozápadě provincie Shanxi (山西) v Číně, v té době se jednalo o území přidružené ke státu Jin.

⁷ jinský generál a úředník

Jie Zitui o svůj zásluhu nepožádal a žádnou nakonec ani nedostal. Dokonce i jeho matka se ho ptala, proč o svou odměnu nepožádá. Zituie se však již rozhodl žít poustevnickým životem a společně se svou matkou odešel do pohoří Mianshan (绵山) v dnešním Jiexiu (介休). Nikdo je už živé nespatriil. Než však odešel, napsal několik veršů, které odkazovali na to, že on jediný nebyl odměněn. Tyto verše po odchodu Zituie jeho přívrženci vyvěsili nad bránu paláce. (Sima 2006, str. 334; Tong 2007; Wei 2005, str. 29) Níže uvádím originál této básně, a také její české znění:

龙欲上天，五蛇为辅。龙已升云，四蛇各入其宇，一蛇独怨，终不见处所。

《史记卷三十九·晋世家第九》

*Vysoko do nebes toužil drak⁸ vystoupat,
dopomohlo mu k tomu věrných hadů⁹ pět,
jakmile se drak konečně do mraků zved.
čtyři z nich stali se pány svých doupat hned,
Jen jeden neodměněn právem chová zášť,
do smrti skryje zrakům všem svůj hadí plášť.*

(Přeložil a přebásnil Ondřej Vicher)

Když pak král Wen opouštěl palác, všimnul si dokumentu na dveřích a uvědomil si, že zatímco se věnoval královským záležitostem, opomněl Jie Zituie odměnit za zásluhy. Nechal pro něj tedy poslat. Posel přišel se zprávou, že Zitui odešel do hor. Horské cesty a husté lesy pohoří velice znesnadňovaly možnost Zituie nalézt. (Sima 2006, str. 335) Následující část příběhu se váže ke vzniku Svátku studeného jídla.

---

⁸ Drak v této básni zpodobňuje vévodu Wena.

Drak (*long*, 龙) v čínské kultuře představuje dobrosrdečné a bezelstné stvoření, symbol východu, slunce a jara, čínské říše a císaře, dobra a plodnosti. Je také spojován s pozitivní silou *yang* (陽) nesoucí význam světla, zrodu a naděje. Od dynastie Han se dračí symbolika začala spojovat s císařem, synem Nebes. (Eberhard 2001, str. 55; Obuchová 2000, str. 106)

⁹ Přestože se zdá jasné, že 5 hadů v básni poukazuje na pětici nejbližších doprovázejících Chong Era při útěku z Jin (pátá poznámka pod čarou), musí se jednat ještě o jinou skupinu pěti mužů, ve které byl Jie Zitui také zahrnut. (Sima 2006, str. 334)

Had (*she*, 蛇) v tomto případě neodkazuje na zlomyslné a lstivé zvíře. Nejedná se ani o zákeřného člověka s „hadím srdcem“, jak popisuje symboliku hada Eberhard 2001 (str. 72). Zde spíše symbolizuje chytrost, věrnost a ochranu. (Obuchová 2000, str. 98)

Nakonec kdosi navrhl zapálit část lesa, tím by ho mohli vyhnat ven. Král Wen tento návrh podpořil. Oheň hořel po tři dny a noci, rozšířil se do celé oblasti, ale po Zituiovi ani vidu ani slechu. Poté co oheň konečně ustal, byli Zitui se svou matkou na zádech, nalezení na kost spálení přitisknutí k ohořelému kmeni vrby. (Tong 2007; Wei 2005, str. 29)

Král Wen pro Zituie truchlil a nakázal, aby lidé po celé zemi v tento den nezapalovali ohně, ale připravili si pouze studené pokrmy. Tímto způsobem chtěl uctít památku zesnulého Jie Zituie. Tak vznikla tradice Svátku studeného jídla. Zvyk postupně ze svátku čistoty a jasu vymizel, ale vzpomínání a uctívání zemřelých se zachovalo. (Tong 2007; Wei 2005, str. 29)

V průběhu konzultace jsme si společně s vedoucím práce povšimli nápadné shody. Toponyma Jiexiu (介休), které lze do češtiny doslovně přeložit jako „Jieovo místo odpočinku“. *Jie* (介) je příjmení Zituie, výraz *xiu* (休) v překladu znamená „odpočívát“. Teorii těchto souvislostí potvrdil Xiong Cunrui (2009, str. 253), v knize *Historical Dictionary of Medieval China*. Uvádí zde také, že pojmenování pohoří Jieshan (介山), které se nachází jihovýchodně od města Jiexiu, vzniklo na základě vyjádření úcty památce Jie Zituie.

3.2.2. Příběh o Liu Bangovi

Liu Bang (刘邦) nebo také Vznešený praotec, král z Han či pán z Pei¹⁰ se narodil do rolnické rodiny. Jeho otcem byl Liu Tuan (刘端), matkou Wang Hanshi (王含始). Rodina žila v osadě Zhongyang (中阳) u města Feng (丰县) ve státě Chu (楚). Liu Bang byl odhodlán nezůstat na vesnici pracovat na poli jako jeho příbuzní, toužil dosáhnout vyššího postavení. (Sima 2012, str. 199)

Poté co v roce 210 př. n. l. zemřel první qinský císař Qin Shi Huangdi, důstojník Chen Sheng (陈胜) zosnoval povstání proti Qinům a jejich říše se pomalu rozpadala. Liu Bang se rozhodl přidat k povstalcům. Získal titul generála v povstaleckém státě Chu (楚), kde faktickou moc drželi velitelé armády generál Xiang Liang (项梁), po jeho smrti jeho synovec Xiang Yu (项羽). (Sima 2012, str. 168, 201; Ebrey 1996, str. 63)

Roku 207 př. n. l. Liu Bang obsadil původní qinské území Guanzhong (关中), „Zemi mezi průsmyky“, musel je však opustit a zmocnil se ho Xiang Yu. Po konečném pádu Qinů roku 206 př. n. l. Xiang Yu rozdělil Čínu mezi povstalecké generály, Liu obdržel titul krále z Han, aby vládl oblastem Ba, Shu a Han podél řeky Han na západě Číny. Xiang Yu sám panoval v Západním Chu s titulem král-hegemon. (Twitchett, Loewe 1989, str. 116, Sima 2012, str. 175, 182)

Liu Bang se se svým postavením nespokojil, v roce 206 př. n. l. vstoupil znovu do Guanzhongu a obsadil jej. Poté zaútočil na Xiang Yuho. Nakonec po čtyřech letech bojů v roce 202 př. n. l. Xiang Yuho přemohl. Knížata a generálové na Liu Banga naléhali, aby přijal titul „svrchovaný vládce“ a stal se císařem sjednocené Číny. Nakonec se jim podvolil a v roce 202 př. n. l. přijal titul císaře. Tím došlo k oficiálnímu nastolení dynastie Han (202 př. n. l.). (Sima 2012, str. 184, 220; Twitchett, Loewe 1989, str. 116; Ebrey 1996, str. 64)

Do této části jsem vycházela z dochovaných pramenů či kronik a držela se historických faktů. Počínaje následujícím odstavcem začíná legenda, jež se vypráví v souvislosti se svátkem Qingming. Podle článku Dang Xiaofei (2019, str. 73). Liu Bang poté,

---

¹⁰ Liu Bang v souladu s kariérním postupem získával úřední hodnosti, a s nimi spojená nejrůznější veřejná osobní jména i jména získaná podle dobytého léna (např. *Peigong* (沛公) = vévoda z Pej, *Hanwang* (汉王) = král z Han = poté, co se usídlil v oblasti Hanzhong (汉中)). Vzhledem k tomu, že se jedná o detaily, které nejsou předmětem této práce pro zjednodušení a přehlednost v práci užívám pouze jeho osobního jména Liu Bang.

co se stal císařem a dosáhl úspěchu, se rozhodl vrátit do své rodné oblasti Zhongyang a navštívit hrob své zesulé matky. Ale dlouhé období válek, kdy se o hrob nikdo nestaral, způsobily, že většina z nich zarostla trávou. Pro Liu Banga bylo velice těžké mezi všemi hroby najít místo, kde odpočívá jeho matka. Společně se svými muži prohledali celé okolí, avšak bez úspěchu.

Císař nakonec vytáhl kousek papíru a roztrhal jej na několik kousků. Pevně je stiskl v ruce a pomodlil se k nebi: „Duše mé matky se na mě dívá z nebe, určitě mi pomocí těchto papírků pomůže nalézt cestu k jejímu hrobu. Vyhodím je teď do vzduchu a tam, kam dopadnou, tam nalezneme její místo odpočinku“ Pak vyhodil papírky do vzduchu, ty se rozletěly, až nakonec dopadly na hrob a zůstaly nehybně ležet. Císař se okamžitě k místu rozběhl a hned viděl jméno své matky. Celý šťastný nakázal obnovit a zvelebit její hrob.

Od té doby každý rok v období Svátku čistoty a jasu nezapomněl přijít uctít památku své matky a společně s ní i svých předků. Později i běžní obyvatelé následovali jeho příkladu a na výraz úcty se vraceli na místa odpočinku svých předků, kam položili kousek papírku zatížený hrstí hlíny na symbol toho, že je o hrob postaráno. Tak měla vzniknout tradice návštěv hřbitovů či mohyl a vzdávání úcty svým předkům.

3.3. O SVÁTKU ČISTOTY A JASU (*Qingming Jie*, 清明节)

Datum Svátku čistoty a jasu je každoročně stanoveno podle slunečního kalendáře a obvykle připadá na 4. nebo 5. duben, tedy na konec druhého (případně na začátek třetího) měsíce podle lunárního kalendáře (105. den po zimním slunovratu, 15. den po jarní rovnodennosti dle slunečního kalendáře). Jedná se o jeden z nejdůležitějších svátků v Číně, kdy se uklízí hroby, mohyly a přinášejí se oběti, dochází k probouzení přírody a příchodu jara. (Palát, Průšek 2001, str. 265; Obuchová 2000, str. 130)

Od roku 2008 je svátek Qingming na území Čínské lidové republiky součástí oficiálních státních svátků, tedy den, kdy mají Číňané placené volno. Lidé čistí hroby svých příbuzných, vzdávají oběti předkům a vychází na procházky do přírody. Číňané mají tradičně respekt ke starším, zejména ke svým zesnulým předkům. Uctívání zemřelých a příslušnost k rodině jsou základními pilíři náboženské a sociální totožnosti. Svátek Qingming tak jako jeden z prvků čínského světonázoru reprezentuje znovu spojení vztahu mrtvých s živými (přesněji propojení rodiny s jejími předky). (Overmyer 1999, str. 123; Wei 2005, str. 31)

3.4. PŘIDRUŽENÉ SVÁTKY

3.4.1. Svátek studeného jídla (*Hanshijie*, 寒食节)

K oslavám Svátku studeného jídla docházelo přibližně ve stejnou dobu, obvykle den nebo dva dny před Svátkem čistoty a jasu, tyto dva svátky spolu tudíž byly neodlučně spjaty. V této době docházelo k navrácení ohňů, staré ohně se odnášely ven a lidé mohli jíst pouze předem připravená studená jídla, především kaše z ječmene nebo prosa či čerstvou zeleninu. Období bylo zakončeno starodávným způsobem, a to třením suchých vrbových větvíček, jež zapálily nové ohně. (Overmyer 1999, str. 86; Wei 2005, str. 29)

Tradice Svátku studeného jídla Jiexiu

Město Jiexiu (介休市) v provincii Shanxi (山西) v jehož okolním pohoří Mian měl uhořet Zitui se svou matkou se považuje za kolébku této tradice. Lidové zvyky a slavnosti se na tomto místě zachovaly po celá staletí a dodržují se dodnes. V roce 2011 se zapsaly mezi památky Národního nehmotného kulturního dědictví. (Qingming 2016, str. 80)

Do dnešních dnů se v Jiexiu stále dodržují rituály a provádějí tradiční obřady k oslavě Svátku čistoty a jasu a Svátku studeného jídla, který pod něho spadá. Mezi tyto činnosti patří čištění hrobů, nošení věnců z vrbových větviček, sledování kohoutích zápasů, zdobení domů, plotů a vchodů vrbovými větvičkami, rodiny vycházejí na procházky a čtou si básně. Při této příležitosti místní obyvatelé také vyrábějí figurky z těsta, čistí své střechy a hrají lidové opery. Navíc se podávají pokrmy několikerého druhu, například různé tvary koláčků dělaných v páře, pojmenované po Jie Zituiovi (*zituibing*, 子推饼), sladké knedlíčky v páře (*qingtuan*, 青团), datlové koláče (*zaogao*, 枣糕), dobroty se sezamovými semínky apod. (ibid)

3.4.2. Den volby partnera

Při příležitosti svátku čistoty a jasu probíhala ve staré Číně (asi do 12. století) speciální slavnost, svátek lásky neboli den volby partnera, jež znamenala zlom v životě dívek a chlapců. Celý den se nesl v duchu her a zábavy venku na čerstvém vzduchu, zpravidla na břehu řek. (Obuchová 2000, str. 131) Ten den byli dívky v patnácti, chlapci ve svých dvaceti letech prohlášeni za dospělé. Za této příležitosti si chlapci směli poprvé nasadit na hlavu čapku a děvčata použít jehlici do svého účesu. Od tohoto okamžiku mohli mladí lidé vstupovat do manželství, ačkoli na zasnoubení došlo ve většině případů již dříve, v bohatých rodinách se mohlo stát, že bylo dohodnuto zasnoubení ihned po narození. (Palát, Průšek 2001, str. 245)

3.5. POVĚRY

Voda ve studni

V historii bylo na mnoha místech Číny v tento den zakázáno brát ze studny čerstvou vodu. Lidé věřili, že se v tomto období, ke studnám přicházejí napít duchové žen, jež nepřežily porod svého dítěte. (Obuchová 2000, str. 132)

V příštím životě psem

Jako symbol mládí a z obav, aby se v příštím vtělení neobjevily ženy a děti jako psi, obstarávaly si vrbové pruty s kočičkami (*yinliu*, 银柳 – *yin* „stříbrný“, *liu* „vrba“), které je měly ochránit. (Obuchová 2000, str. 132; Palát, Průšek 2001, str. 265)

Vaření dýně

V některých oblastech Číny se vařily dýně a věřilo se, že pokud je bude v tuto dobu žena konzumovat, počne chlapce. (Obuchová 2000, str. 132)

Houpání na houpačce

Dle dochovaných zdrojů se v říši Liao (辽朝) neboli říši Kitanů¹¹ museli všichni členové rodiny, kteří přišli provést obřad a vzdát hold svým předkům také pohoupat na houpačce. (Palát, Průšek 2001, str. 265)

Zákaz práce s jehlou

Aby na celou rodinu nebylo přivoláno neštěstí, ženy v tento den měly zakázáno pracovat s jehlou. (ibid, str. 265)

3.6. ZVYKY A TRADICE SPOJENÉ SE SVÁTKEM

Svátek čistoty a jasu má pro čínskou kulturu veliký význam a jeho oslavy se řadí mezi jedny z nejdůležitějších. Lidé při něm vzpomínají na své zemřelé, vzdávají jim úctu a přinášejí jim nejrůznější oběti. Tradičně se provádí několik aktivit, které jsou s tímto svátkem neodmyslitelně spjaty. V tomto období si lidé také připomínají důležité osobnosti čínské minulosti. Jedině z velice vážných důvodů, kdy se pozůstalí nemohli dostavit k hrobům svých předků, bylo povoleno obřady a rituály vykonat doma. (Wei 2005, str. 31)

3.6.1. Čištění hrobů (*saomu*, 扫墓) a návštěva hřbitovů (*shangfen*, 上坟)

Jeden z nejdůležitějších prvků svátku je čištění a zametání hrobů, kdy se celá rodina vydá společně na hřbitov, aby uctili památku svých předků. Čisté a uklizené hroby značí, že se o ně někdo stará a vzpomíná na své zemřelé. (Palát, Průšek 2001, str. 265; Wei 2005, str. 31; Obuchová 2000, str. 130)

Tradičně se hroby předků nejen uklízely, trhal se také plevel z jeho okolí a zdobily se vrbovými větvičkami. Poté rodina složila obětiny předkům například ve formě misky rýže, cukrové třtiny, ovoce, vína, čaje a jiných pochutin. Zapalovaly se vonné tyčinky, kadidla, svíce i papírové peníze, které nesly jméno osoby, jež byly obětovány. Bývá také zvykem, že novomanželé chodí na hroby předků společně. (Palát, Průšek 2001, str. 265; Obuchová 2000, str. 130)

---

¹¹ Stát existoval v letech 907-1125 v Mandžusku a částech severní Číny, Mongolska a ruského Dálného východu.

V dnešní době, kdy kremace postupně nahradila pohřbívání do země, se i zvyky spojené s úklidem a návštěvou hrobu dosti zjednodušují, zvláště ve městech. Dnes lidé nosí na hroby převážně květiny, což se postupně stává hlavním zvykem. Důležité zůstává to, že si lidé vzpomenu a památku uctí. (Wei 2005, str. 31-32)

Online vzpomínkové služby

Student práv Fu Chuanyuan přišel v roce 2008 s nápadem založit internetové stránky s online vzpomínkovými službami. Chtěl zlepšit tradiční způsob oslav a propojit celou rodinu, tak aby mohli všichni pohromadě uctít památku svých zesnulých. V tomto systému si kdokoliv může objednat online „místnost“, do které si pozve členy rodiny a přátelé. Především Číňané, kteří žijí kvůli práci daleko od rodiny či v zahraničí tuto službu oceňují. Také v roce 2020 v průběhu pandemie v důsledku nemoci Covid-19 se tento styl oslav stal vhodným a vyhledávaným řešením. (Qing 2020, str. 45)

3.6.2. Sazení stromů (*zhishujie*, 植树节)

Svátek je spojen se symbolikou nového života a další tradicí, tou je sazení nových stromů. Dříve se proto také někdy pojmenovávalo celé období, jako **svátek sazení stromů**. Je tomu tak neboť v Číně stromy často rostou v okolí hrobů či kopců, ve kterých se věří, že se usídlují duše mrtvých. (Palát, Průšek 2001, str. 265)

3.6.3. Pouštění draků¹² (*fang fengzheng*, 放风筝)

Již ve starověké Číně chodili lidé pouštět své pečlivě vyrobené draky (*fengzheng*, 风筝). Věřili totiž, že v tento den jsou otevřeny nebeské i pekelné brány a skrze draky tak mohou poslat pozdravy svým zesnulým. V současnosti lidé stále pouští draky, důvod se však v průběhu let změnil. Dnes lidé věří, že jim plovávající drak přinese štěstí v novém roce. Draci většinou měli a mají podobu bájných postav, zvířat a symbolů. (Qingming 2016, str. 79; Wei 2005, str. 32)

---

¹² První draci na světě měli být vyrobeny právě v Číně (BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. Ilustroval Vilém BALEJ. Praha: Magnet-Press, 1994. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-X.). Již v „Zápiscích historika“ od Sima Qiana se můžeme o stavbě draka dočíst (období 2. stol. př. n. l.).

Obrázek 1

3.6.4. Řezání větvíček

Znak obnovy života také představovalo řezání mladých výhonků nebo zelených větvíček. Jeden z největších významů se v tomto ohledu připisuje hlavně vrbě, jako symbolu spojení živých s mrtvými. Obvykle v tuto dobu, kam se člověk podíval, byly vrbové větvíčky ozdobou na rodinných hrobech, střechách domů a u hlavních vchodů. (Obuchová 2000, str. 132)

3.6.5. Jarní pobyty venku (*taqing*, 踏青)

V období svátku Qingming se příroda probouzí k životu, kvetou rostliny a stromy se začínají zelenat. Studená zima odchází a nastupuje jaro. Mnoho lidí vyráží ven na procházky, na hřbitov, do parku či jinam do přírody, aby načerpali čerstvý vzduch. Lidé si často připraví jídlo na piknik, u kterého se sejde celá rodina, společně vzpomínají, baví se a relaxují. Užívají si den volna venku a své spojení s přírodou. (Dang 2019, str. 73, Wei 2005, str. 32)

3.6.6. Míčová hra (*cuju*, 蹴鞠)

Starověká (již v 3. – 2. století př. n. l.) hra *cuju* v překladu znamená kopnout (*cu*, 蹴) do míče (*ju*, 鞠), dá se považovat za dávnou předchůdkyni kolektivní hry fotbalu (kopané). O hře se zmiňuje i Sima 2006 v biografii Su Qina. *Ju* (archaický název pro míč), se kterým se hrálo, byl z koženého materiálu s vlněnou výplní uvnitř. *Cuju* měla více podob, někdy bylo cílem hry dostat míč do branky, stejně jako u dnešního fotbalu, jindy naopak bylo potřeba se trefit do díry v zemi. Na hru dohlíželi rozhodčí, u kterých se očekávala naprostá nestrannost. V minulosti byla tato hra velice oblíbená a mimo jiné se také hrála právě v průběhu Qingming. (Riordan, Jones 1999, str. 32; Jiang 2012, str. 78; Dang 2019, str. 73)

3.6.7. Symbolika vrby (*liu*, 柳)

V symbolice Svátku čistoty a jasu nese významné postavení vrba, je považována za spojovatelku živých s mrtvými a má odhánět zlé duchy a démony. Proto se větvíčkami vrby zdobí hroby, ploty, vchody a střechy domů. Také se používá jako smetáček, při poklizení hrobů. Jelikož vrba je velice odolná a zároveň jedna z prvních, kterým s příchodem jara a probouzením přírody začínají rašit listy, lidé ji považují za zdroj nesmrtelnosti a životní síly. (Obuchová 2000, str. 132; Eberhard 2001, str. 272)

Tradičně si také děti a ženy tvořily z měkkých vrbových větvíček věnce, kterými si pak zdobily hlavu, aby zahnali zlé duchy a katastrofy. Ve staré Číně měli také zvyk ulomit vrbovou větévku při loučení a darovat ji na cestu osobě, která odcházela. (Wei 2005, str. 32; Eberhard 2001, str. 272)

V Číně vrba představuje příchod jara, Číňané obdivují její pružnost a křehkost. V buddhismu je vrba vnímána jako znamení poddajnosti a pokory. (Eberhard 2001, str. 272)

3.6.8. Pokrmy

Tradice přípravy studených pokrmů, které jsou symboly svátku studeného jídla, lidé dodržují již jen na několika místech, a to spíše v severních oblastech, například v Shandongu (山东) či Shanxi (山西). Tam bývá zvykem si jídlo nachystat den či dva před oslavami a poté již jen servírovat a společně s rodinou si jej vychutnat. (Qingming 2016, str. 80)

Jako u většiny svátků v Číně, i s oslavami Qingming jsou neodmyslitelně spjaty určité kulinařské speciality. Jídla, která se v průběhu tohoto svátku připravují jsou na území Číny v jednotlivých provinciích rozdílná, a to i stylem jejich přípravy. Kromě běžných pokrmů, jako jsou nudle, rýže, pečené sladkosti, čaj apod., má svátek svá ikonická jídla (Jiang 2012, str. 81), která jsou popsána níže:

Sladké zelené knedlíčky (*qingtuan*, 青团)

Knedlíčky jsou typickým pokrmem podávaným jižně od Dlouhé řeky. Tyto kulaté knedlíčky připravené v páře jsou vyrobeny z lepkavé rýžové mouky a šťávy z divokých, jedlých bylin. Obvykle bývají plněné pastou z datlí, červených fazolí či sezamem. Bylinky, které této sladké dobrotě zapůjčují barvu, jsou používány jako symbol příchodu jara a rozkvětu rostlin. (Qingming 2016, str. 79; Jiang 2012, str. 81)

Obrázek 2

Koláčky Qingming (*sazi*, 撒/hanju 寒具)

Dokřupava smažený pokrm, tvarem připomínající nudle, je tvořen z pšeničné mouky nebo rýžové mouky, vajec, sezamu a cibule. Jedná se o oblíbené jídlo napříč Čínou, především u etnických menšin Ujgurů, Naxiů nebo Huiů, které mají několik variant této pochutiny. (Jiang 2012, str. 81)

Obrázek 3

Šnečí pokrm Qingming (*qingmingluo*, 清明螺)

Jedná se o jedlé šneky, podávané s cibulí, zázvorem, čínskou sójovou omáčkou, vínem na vaření a cukrem. Tento pokrm je oblíbený především v zemědělských oblastech. (Qingming 2016, str. 79; Jiang 2012, str. 82)

Koláč z čínských datlí (*zaogao*, 枣糕)

Tomuto dezertu se také přezdívá „Zituiův koláč“ a připravuje se na počest Jie Zetuiovi. Zvykem také bývá, že se podává studený, v rámci zachování tradice svátku studeného jídla. Jak již název napovídá, hlavní ingrediencí jsou čínské datle, důležité jsou také semínka. Tento koláč je považován za prospěšný pro naše zdraví a přináší svěžest spolu s příchodem jara. (Qingming 2016, str. 79)

Obrázek 4

3.7. OSLAVA SVÁTKU QINGMING NA BŘEHU ŘEKY

Tradice svátku se promítá také do tradičního umění. *Oslava svátku Qingming na břehu řeky* (*Qingming Shanghe Tu*, 清明上河图) je jedno z velice oblíbených a vážených tradičních čínských uměleckých děl. Tento 24,8 cm vysoký a 528 cm dlouhý svitek je situován do Bianjingu 汴京 (dnešní Kaifeng, 开封), hlavního města dynastie Severní Song 北宋 (960–1127) v provincii Henan (河南). Za pravděpodobného autora původního svitku se považuje Zhang Zeduan (张择端). Dílo se však v historii těšilo takové oblibě, že bylo v průběhu let vytvořeno hned několik dalších verzí se stejnými motivy. Za zmínku stojí především kopie z období dynastie Qing 清 (1644–1911), namalovaná pěti slavnými qingskými malíři (Chen Mei 陳枚, Sun Hu 孫祜, Jin Kun 金昆, Dai Hong 戴洪, and Cheng Zhidao 程志道). (Miller 2015; ShanghaiDaily 2015)

Svitek vykresluje obraz slavnostní, bujaré nálady a pulzujících ulic během oslav Svátku čistoty a jasu. To vše napříč všem společenským vrstvám, od chudých po bohaté. Svitek by se dal rozdělit do tří částí, první část věnovaná venkovu, druhá/centrální část most s rušnou částí města a třetí část oblast kolem městských hradeb. Napříč tímto výřezem můžeme vidět, jak se různé aktivity obyvatel podle ekonomického postavení. Výborně jsou v díle zachycené dobové oděvy, které nám přiblíží tehdejší módu či podoby jednotlivých budov a domů, zpodobňující obraz tehdejší architektury. Také jsou tam dokonale zachycené další detaily, ruch na ulici, obchodování, společenský řád (páni na koních, ve vozech či nosítkách, a kmáni běhají sem a tam se zbožím, trakaři, veslují na lodích na řece apod.). (China Online Museum; ShanghaiDaily 201; 5 Miller 2015)

Obrázek 5

3.8. SVÁTEK QINGMING V PRŮBĚHU EPIDEMIE COVIDU-19

3.8.1. Význam svátku v roce 2020

V roce 2020 se Svátek čistoty a jasu stal také dnem Státního smutku, lidé vzpomínali na oběti nové nemoci COVID-19 včetně doktorů, sester a pracovníků z první linie. V tento den se v ulicích rozeznělo kromě protiletadlových a automobilových sirén či klaksonů také troubení lodí a vlaků. Vlajka čínské republiky byla vztyčena na půl žerdi napříč celou zemí, stejně jako na čínských ambasádách a konzulátech po celém světě. Veřejné oslavy svátku byly pozastaveny v celé zemi. V 10 hodin dopoledne se všichni zastavili a drželi 3 minuty ticha za ty, kteří zemřeli v boji proti této nemoci. Ve Wuhanu 武汉 (hl. městě provincie Hupei 湖北), kde pandemie nemoci propukla a v Číně zároveň vyvolala největší zmatek, se v 10 hodin dopoledne na všech semaforech rozsvítila červená světla a zastavila se tak na 3 minuty i veškerá doprava. (Qing 2020, str. 44)

Vzhledem ke krizi, jaká v zemi panovala, byl zřízen on-line systém registrace lidí, kteří chtějí přijít ke hrobům svých předků na hřbitovy, podmínkou bylo, že se musí nacházet v jejich bydlišti. Systém fungoval tak, aby se lidé, kteří jdou navštívit a poklidit hroby svých zemřelých, nesetkávali ve velkém množství najednou, ale chodili systematicky a postupně. Některé z ceremonií tohoto svátku byly doporučeny držet zcela v online podobě. Lidé mohli skrze online aplikace vyjádřit vzpomínky na své zesnulé slovy, fotografiemi nebo virtuálními svíčkami a květinami. (Frontier 2020; BBC News 2020)

Vyjadřování úcty a respektu svým zesnulým online nebylo v roce 2020 novinkou, ačkoliv s rozšířením nemoci COVID-19 přibýlo mnoho lidí, kteří neměli jinou možnost než využít online služeb. Některá pohřební místa nabízejí příbuzným možnost sledovat člena personálu, jak uklízí hrobku skrze živé vysílání či prostřednictvím fotografie poklizeného hrobu. (BBC News 2020, Honda 2021)

Webových stránek nabízejících online služby vzniklo hned několik (např. „Heavenly Cemetery“), na první pohled se mohou zdát jako běžné online nákupní platformy. Nicméně lidem umožňují mít vlastní vzpomínkovou místnost, kde se mají možnost online sejít se svou rodinou či přáteli a společně zavzpomínat. Příbuzní mohou virtuálně zapálit svíčky či nechat shořet peníze a nabídnout oběti jako je rýže, víno a pivo. (BBC News 2020, Honda 2021)

3.8.2. Svátek v roce 2021

Čínská televizní stanice CGTN (2021) ve svém zpravodajství uvádí, že téměř rok a půl od vypuknutí pandemie nemoci COVID-19¹³ se lidé v Číně opět mohli v průběhu svátku Qingming (4. dubna 2021, neděle) vydat s rodinou na hřbitov, tam společně vzdát hold svým blízkým.

Přestože se epidemická situace v Číně z velké části dostala pod kontrolu, stále bylo nutné před návštěvou hřbitova použít rezervační systém. Rezervace byla možná telefonicky či prostřednictvím online systému. Nutné bylo před návštěvou zarezervovat nejen datum, ale také konkrétní hodinu, kdy se k hrobu dotýčný chystal, tato opatření zamezila soustředění většího množství lidí najednou. Před vstupem na hřbitov lidé musí předložit zelený QR kód v tzv. "Zdravotním kódování"¹⁴.

V roce 2021 se ve Wuhanu na hřbitov dostavilo velké množství návštěvníků již v průběhu dvou týdnů před oficiálním začátkem svátku Qingming. Bylo to poprvé, co mohli obyvatelé Wuhanu vzdát úctu svým zesnulým od začátku pandemie, jelikož v roce 2020 bylo

---

¹³ Za počátek pandemie se uvádí období na přelomu listopadu a prosince 2019.

¹⁴ Platební aplikace Alipay a sociální platforma WeChat spustily ve svých aplikacích tzv. Zdravotní kód. Jeho hlavním účelem má být vládou sledované šíření COVIDU-19 za účelem návratu měst do běžného režimu. Pomocí více zdrojů dat může Zdravotní kód každému uživateli přiřadit barevný kód a určit, zda mohou mít přístup k různým místům a aktivitám. Každý uživatel musí poskytnout své osobní údaje (jméno, rodné číslo a zdravotní stav), registraci je nutné provést skrze rozpoznávání obličeje a každý den svůj zdravotní stav aktualizovat. Aplikace Alipay, WeChat a další uživatelské aplikace dále zaznamenávají časoprostorová data během každodenního používání. GPS systém v chytrých telefonech nakonec pomáhá určit, zda se uživatel nacházel v oblasti s rozšířeným onemocněním. (Fan 2020, str. 1)

celé město uzavřeno. Ve Wuhanu se tvořily výjimečně dlouhé fronty na nákup chryzantém (oblíbené květiny vyjadřující úctu mrtvím) a brzy byly vyprodány. (Everington 2021)

PRAKTICKÁ ČÁST

4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM

Cílem výzkumu této práce bylo porovnat teoretická data (popisující svátek Qingming) získaná z literatury a článků se zkušenostmi Číňanů a jejich skutečnou praxí v období svátku. Pro vytvoření jednotlivých otázek k rozhovoru byly použity informace z literatury a článků týkajících se svátku Qingming či tradičních čínských svátků obecně. Tyto informace vychází z dat zmíněných v teoretické části. V praktické části je proveden kvalitativní výzkum, realizován pomocí metody rozhovoru.

Strukturovaný rozhovor představuje interview s připravenými otázkami pro dotazovaného. Přednosti tohoto stylu rozhovoru jsou v držení se tématu a odpovídání na jednotlivé otázky přímo bez velkého odbočení. (Hendl, 2016, s. 177-178) Rozhovory v této práci byly provedeny prostřednictvím sociální sítě Facebook a WeChat, osobní setkání nebylo vzhledem k vzdálenosti od respondentů možné uskutečnit.

V první podkapitole jsou nejprve popsány podklady pro výzkum a samotná metodika výzkumu. V další podkapitole následuje analýza informací z provedených rozhovorů v rámci které, jsou zpracovány odpovědi respondentů k zadaným otázkám. Každá analýza otázky na konci obsahuje shrnutí, kde jsou porovnány a popsány data teoretického základu s rozhovory.

4.1. Metodika výzkumu

Aby se ověřilo, zda jsou informace uvedené v dostupné literatuře aktuální či dokonce mezi čínským obyvatelstvem známé, bylo potřeba oslovit několik čínských občanů žijících na území Číny. Respondentům bylo pouze sděleno obecné téma tradičních čínských svátků nikoliv, že se rozhovory budou zaměřovat na svátek Qingming. Domnívám se, že takto zůstala zachována větší objektivita u odpovědí respondentů.

Všichni respondenti trvale žijí v různých provinciích Číny, tím je do jisté míry pokryta i diverzifikace jednotlivých odpovědí z hlediska územních rozdílů. Část respondentů je tvořena z kontaktů, které jsem navázala během svého pobytu v Číně, někteří respondenti byli osloveni na základě doporučení. V analýze nejsou uvedeny jména jednotlivých respondentů, nýbrž je používáno označení písmeny (tj. „respondent A“, respondent B“ atd.). Mezi dotazovanými jsou zahrnuti Číňané obou pohlaví, různých věkových kategorií i odlišného vzdělání.

Veškeré rozhovory byly uskutečněny nezávisle na sobě, avšak všem respondentům byly položeny stejné otázky. Respondenti odpovídali přímo k jednotlivým otázkám, přičemž byl ponechán prostor pro případné vlastní doplnění informací k dané otázce. Vyskytly se situace, kdy respondent svátek Qingming znal, ale osobně mu nebyl moc blízký. Přestože v tomto případě byly odpovědi poměrně stručné, domnívám se, že i to pomáhá ukázat pohled na svátek v dnešní době.

Rozhovor byl dohromady složen z osmi otázek, přičemž poslední otázka byla doplňující, kde byl ponechán prostor pro respondenty. První otázka v rozhovoru představovala úvodní seznámení, respondent uvedl svůj věk, bydliště a počet členů domácnosti. Tato otázka je pro rozhovor velice důležitá, věk respondenta, místo bydliště i počet členů rodiny, to vše má vliv na prožívání svátků.

Respondenti

Tabulka níže představuje přehledný seznam respondentů s uvedením pohlaví, věku, provincie, kde osoby žijí a počet členů jejich domácnosti. Popsané informace vychází z první otázky rozhovoru.

Respondent	Pohlaví	Věk	Provincie	Počet členů domácnosti
A	ŽENA	24	HEBEI	3
B	MUŽ	34	HONGKONG	2
C	MUŽ	29	HUBEI	3
D	ŽENA	27	SHAANXI	5
E	MUŽ	58	LIAONING	3
F	ŽENA	21	SHAANXI	3
G	ŽENA	23	SHANXI	3
H	MUŽ	21	CHONGQING	3
I	ŽENA	28	SICHUAN	5

4.2. Analýza rozhovorů

4.2.1. Otázky dotazované v rozhovoru

Tyto otázky přeložené do čínského jazyka byly ve stejné podobě představeny všem devíti respondentům v průběhu rozhovoru. Každý měl dále u jednotlivých otázek prostor doplnit své vlastní postřehy a informace.

- 1) Nejdříve se mi prosím stručně představte, kolik je Vám let, z které části Číny pocházíte, kolik členů je ve Vaší domácnosti?
- 2) Vyjmenujte pět nejdůležitějších tradičních čínských svátků, jak je osobně vnímáte = od nejdůležitějších po méně důležité.
- 3) Je na hřbitově pochován někdo, koho chodíte v průběhu některého čínského tradičního svátku navštívit?
- 4) Znáte nějakou legendu/y, která se váže ke vzniku svátku Qingming? Popište jakou...
- 5) Dodržujete Vy sám/a, či společně s rodinou nějaké tradice v průběhu svátku Qingming? Vysvětlete jaké, jak je dodržujete...
- 6) Připravujete doma speciální pokrmy či si nějaké kupujete v období svátku Qingming? Popište které...
- 7) Proběhl svátek ve stejném duchu i v loňském roce (2020), kdy se objevila nová nemoc Covid-19? Popište situaci...
- 8) Děkuji, prostor pro doplňující informace.

4.2.2. Vyjmenování pěti nejdůležitějších tradičních čínských svátků dle osobní preference

V určení první příčky mezi nejdůležitějšími svátky panovala mezi většinou respondentů poměrně shoda. Jako nejdůležitější svátek uvedlo sedm respondentů Svátek jara (*chunjie*, 春节), jeden respondent pak na prvním místě uvedl Lunární silvestr (*chuxi*, 除夕) a druhý Nový rok (*yuandan*, 元旦). Šest z devíti respondentů uvedlo svátek Qingming mezi pěti nejdůležitějšími tradičními čínskými svátky. Jeden z dotazovaných respondentů svátek Qingming umístil na 2. pozici, tři na 4. a dva na 5. pozici. Z toho vyplývá, že větší část respondentů považuje svátek Qingming za důležitý, ale neumístili by jej na přední místa.

Ačkoliv zadání otázky znělo vyjmenovat pět nejdůležitějších tradičních svátků, dva respondenti v seznamu nejdůležitějších tradičních svátků uvedli Den založení ČLR (*guoqingjie*, 国庆节), dále pak Svátek práce (*wu-yi laodongjie*, 五一劳动节) a jeden

z respondentů uvedl i Den dětí (*ertongjie*, 儿童节), Den matek (*muqinjie*, 母亲节). Přestože se nejedná o tradiční čínské svátky, v rámci zachování svobody odpovědi jsem započítávala i tyto odpovědi.

Tabulka představuje umístění tradičních čínských svátků na základě jednotlivých odpovědí respondentů.

	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo	5. místo
Respondent A	Svátky jara	Svátek dračích člunů	Svátek lampionů	Svátek dvojité sedmičky	Svátek středu podzimu
Respondent B	Svátky jara	Svátek středu podzimu	Svátek dračích člunů	svátek Qingming	Svátek dvou devítek
Respondent C	Svátky jara	Svátek středu podzimu	Svátek dvojité sedmičky	Svátek dračích člunů	svátek Qingming
Respondent D	Svátky jara	Svátek středu podzimu	Zimní slunovrat	Svátek lampionů	svátek Qingming
Respondent E	Svátky jara	Svátek středu podzimu	Svátky dračích člunů	svátek Qingming	Svátek boha kuchyně
Respondent F	Lunární silvestr	Svátek lampionů	Svátek středu podzimu	Svátek dvou devítek	Den založení ČLR
Respondent G	Svátky jara	Svátek středu podzimu	Svátek lampionů	Svátek Qingming	Svátek dračích člunů
Respondent H	Nový rok	Svátky jara	Den dětí	Den založení ČLR	Den matek
Respondent I	Svátky jara	Svátek Qingming	Svátek práce	Svátek středu podzimu	Svátek dračích člunů

V průběhu práce několikrát uvádím svátek Qingming jako jeden z důležitých tradičních čínských svátků. Na základě odpovědí by se dalo potvrdit, že je tato hypotéza pravdivá, neboť větší část respondentů skutečně mezi nejdůležitějších pět tradičních čínských svátků zařadila svátek Qingming. Možný vliv na pořadí a volbu svátků by mohl mít nižší věk respondentů, kteří prozatím upřednostňují jiné druhy svátků.

4.2.3. Návštěva hřbitova v průběhu některého z čínských tradičních svátků

U otázky týkající se návštěvy hřbitova panovala 100% shoda u odpovědí respondentů, devět z devíti uvedlo, že chodí či chodili na hřbitov v průběhu svátku Qingming, jeden z respondentů poznamenal také Svátky jara. Čtyři z dotazovaných uvedli, že chodí navštívit a poklidit hroby svých blízkých. Tři respondenti uvedli, že dochází na hřbitov, aby uctili památku mučedníků a zemřelých vojáků. Respondenti A a H pouze uvedli, že někoho na hřbitově mají, dále to však nespecifikovali.

Podle informací uvedených v teoretické části vycházím s hypotézou, že svátek Qingming je hlavní událostí během roku, při které rodina navštíví místo odpočinku nejbližších a poklidí jejich hroby. Na základě výsledků výzkumu je svátek Qingming jednoznačně primární událostí, při jejíž příležitosti se rodiny na hřbitov vydávají. Všichni respondenti ve svých odpovědích na otázku, zda někoho chodí navštěvovat na hřbitov v průběhu některého čínského tradičního svátku, shodně uvedli období okolo svátku Qingming.

4.2.4. Legendy související se vznikem svátku Qingming

Rozhovor odhalil, že pět z dotazovaných považuje za souvislost se vznikem svátku Qingming příběh o vévodovi Wenovi a Jie Zituiovi. Z výše uvedených respondentů mi blíže příběh popsali čtyři, přičemž shodně uvedli, že legenda dala za vznik Svátku studeného jídla, jež se později stal součástí svátku Qingming. Pouze jeden z respondentů znal také legendu o Liu Bangovi s tím, že ji byl schopný i převyprávět. Ze tří odpovědí vyplynulo, že respondenti nejsou s žádnou legendou týkající se vzniku svátku seznámeni, poslední pouze uvedl, že o existenci nějaké legendy ví, ale nezná ji. V rámci mého výzkumu tak pouze 60 % dotazovaných dokázalo určit možný původ svátku.

U této otázky jsem vycházela především z literatury a článků, které v souvislosti se svátkem Qingming zpravidla zmiňovaly spíše svátek Qingming např. Obuchová 2000, Holzman 1986, Wei 2005, Tong 2007. Tyto publikace shodně zmiňují příběh o vévodovi Wénovi a jeho oddaném následovníku Jie Zituiovi, jako příběh o vzniku Svátku studeného jídla, který se později stal součástí svátku Qingming. Dle odpovědí respondentů je patrné, že obecné přesvědčení o původu svátku směřuje spíše k legendě o Jie Zituiovi. Nicméně alespoň jeden respondent ve své odpovědi zmínil příběh o Liu Bangovi, což z devíti vybraných dokazuje, že i tato legenda má v historii svátku své místo.

4.2.5. Dodržování tradic v průběhu svátku Qingming

Nejvíce zastoupenou tradicí, která se objevila v popisu všech kromě respondenta číslo H, byla jednoznačně návštěva hřbitova (*shangfen*, 上坟). Přestože jsou zvyklosti u svátku Qingming pestré v rámci výzkumu této práce se dá poznamenat, že návštěva hrobů je pevně zakořeněný základ, na kterém se nezávisle na sobě shodlo 90 % dotazovaných.

Respondent A poznamenal, že v jejich domácnosti se svátek Qingming neslaví, pouze starší členové rodiny chodí na hřbitov, kde zapálí papírové peníze (*shaozhi*, 烧纸). Ale osobně žádné jiné tradice nedrží.

U respondenta B končí dodržování tradic tím, že koupí květiny na hřbitově, kde vzdá úctu a pokloní se předkům. Sám uvedl, že žádné tradiční obřady nedrží, jelikož nežije ve svém rodném městě, také proto pro něj tyto oslavy nemají žádný zvláštní význam. Respondent dále poznamenal, že v Hongkongu, kde v současné době žije, lidé chodí „vzdát hold hoře“ (*baishan*, 拜山), což v principu znamená, že vyjdou na místní horu, kde se pokloní předkům. Přiznal, že osobně na hoře nikdy nebyl.

Respondent C svou odpověď soustředil pouze na poznamenání čištění hrobů a vzdávání úcty předkům, kdy použil čínský výraz *saomu*, 扫墓 a dále více nspecifikoval.

Další respondent D mimo úklid hrobů a vzdávání úcty předkům ve svých zvyklostech prováděných v období svátku Qingming také uvedl, že chodí na jarní procházku (*taqing*, 踏青) a pouští draka (*fang fengzheng*, 放风筝).

Respondent E uvedl, že nechají společně s manželkou udělat pugét z jejich oblíbených květin (karafiátů, lilií, růží, chryzantém a dalších druhů), které později položí na hrob zemřelých rodičů. Nejdříve vždy poklidí hroby a jejich okolí. Poté u hrobu rodičů zapálí tři svazky vonných tyčinek a kadidlo, poklekne a dotknutím se čela země (tzv. kowtow; *ketou*, 磕头) vyjádří úctu svým rodičům, jeho žena se pokloní (*xingli*, 行礼). Při této příležitosti jim také sdělí novinky a události, které se v rodině udály. Především jak se daří jejich vnukovi, popíše jeho studijní pokroky a zdravotní stav. V dalším kroku se odebere na místo, které je na hřbitově určené k pálení papírových peněz, kde sám nějaké zapálí. Před odchodem ze hřbitova se nezapomene ještě s rodiči rozloučit.

Dotazovaný F žádné tradice či zvyklosti nedrží a nic více k této otázce ani nepodotkl.

Odpověď respondenta G kromě zmínění návštěvy hřbitova s rodinou a uklizení hrobů také poukázala na tradici rituálních pomůcek (*jisi yongpin*, 祭祀用品). Dotazovaný uvedl, že obvykle kupují papírové peníze (*zhiqian*, 纸钱) či papírové domy (*zhifangzi*, 纸房子) apod., které pak u hrobu zapalují. Jako doprovodný výklad podotkl, že se po dohoření tyto oběti dostanou k jejich předkům, kteří budou moci na onom světě žít ještě lepším životem.

Poznámky dalšího respondenta H se stejně jako u předchozích týkaly návštěvy hrobu, jako jediný ze všech dotazových také poznamenal, že v tento den jako tradiční činnost vaří vejce (*gun jidan*, 滚鸡蛋).

Poslední respondent I popsal svůj tradiční den v bodech následovně. Pár dní před svátkem Qingming či v průběhu svátku jdou s rodinou na kopec poklidit hroby svých zemřelých (*saomu*, 扫墓). Dále koupí květiny, které donese na hrob předků, také papírové peníze (*mingbi*, 冥币) položí před hrob a provede kowtow (*ketou guibai*, 磕头跪拜). Nakonec v místě tomu určeném pustí petardy¹⁵ (*fang bianbao*, 放鞭炮). Jako jediný z respondentů zmiňuje tradici sázení stromů (*zhong xiaoshu*, 种小树), čímž dle jeho názoru vyjadřuje smutek nad zemřelými.

Z informací popsaných v teoretické části práce jsem vycházela s domněnkou, že průběh oslav svátku Qingming doprovází větší množství aktivit, než jsou jen obřady prováděné na hřbitovech. Na základě odpovědí dotazovaných se však ukázalo, že pro větší část respondentů je Qingming skutečně primárně založen na tradici návštěvy místa odpočinku nejbližších. Respondenti většinou uváděli vzdávání úcty svým zesnulým, pálení peněz, poklizení hrobů a nákup květin.

Nicméně činnosti jako je sázení stromů, vycházky do přírody i pouštění draka byly alespoň jedním respondentem zmíněny. Jelikož je vzorek dotazovaných poměrně nízký, odpověď pouze dokazuje, že i tyto tradiční aktivity jsou známé a některými stále dodržované. Zajímavá byla poznámka respondenta B týkající se „vzdávání úcty hoře“ v Hongkongu, která přinesla v rámci této práce novou informaci.

---

¹⁵ V rámci zvyku pouštění petard respondent uvedl, že se Čína v současné době snaží podporovat ochranu životního prostředí, proto je jen málo míst, na kterých je pouštění petard povoleno.

4.2.6. Příprava či nákup tradičních pokrmů v průběhu svátku

Příprava speciálních pokrmů se z výzkumu u dotazovaných nezdála příliš populární. Respondenti B, C, D, a F uvedli, že nevaří ani nekupují nic speciálního, přičemž C a D zmínili jako tradiční pokrm svátku Qingming zelené knedlíčky (*qingtuan*, 青团), připravované z lepkavé rýže. Oba však uvedli, že knedlíčky nejedí.

První z dotazovaných A pouze podotkl, že má možnost si v období svátku dát zelené knedlíčky a více nespécifikoval.

Odpověď respondenta E navazovala na předchozí otázku týkající se tradic. Dotazovaný má ve zvyku předtím, než navštíví hřbitov a hroby svých rodičů, připravit jejich oblíbené dobroty. Tím jsou jogurtové věnečky (*suannai pao fu*, 酸奶泡芙), cukrovinky mistra Xu Fu (*xufu ji tang*, 徐福记糖) a ovoce (*shuiguo*, 水果), které společně s květinami odnese na hrob rodičů.

Dotazovaný G popsal, že v jeho rodném městě je zvykem jíst koláče z čínských datlí (*zaogao*, 枣糕), kterým se jinak říká Zituiovi koláče (*zituibing*, 子推饼). Také někdy připravují koláče ve tvaru letící vlaštovky, které přidělají na dveře pomocí vrbových větviček. Později tyto vlaštovky snědí studené, tím vyjadřují úctu památce Jie Zituie. Respondent dále zmínil, že v některých částech severní Číny lidé dělají kynuté těsto s čínskými datlemi, které dále vaří na páře.

Respondent H uvedl, že připravuje pouze nudle s vejci (*miantiao jidan* 面条鸡蛋), žádný jiný pokrm nezmínil.

Z rozhovoru s posledním respondentem I vyplynulo, že příprava pokrmů je pro něho důležitá a věnuje čas hned několika specialitám. Jako první uvedl sladké zelené knedlíčky (*qingtuan*, 青团), dále vajíčka (*jidan*, 鸡蛋), Zituiovy bochánky (*zituimo*, 子推馍), šnečí pokrm Qingming (*qingmingluo*, 清明螺) a nakonec černou rýži mistra Wu (*wurenfan*, 乌稔饭).

Ačkoliv v práci na základě dostupné literatury uvádím hned čtyři druhy tradičních pokrmů spojených se svátkem Qingming a zároveň odkazuji na důležitost tradičních pokrmů v průběhu oslav, na základě odpovědí dotazovaných lze říct, že je příprava pokrmů spíše sekundární činností. Nejčastěji se v popisu vyskytovaly sladké zelené knedlíčky, jež by se daly pokládat za symbol svátku Qingming v kuchyni.

Šnečí pokrm i koláč z čínských datlí byly zmíněny alespoň jedním respondentem, a tak potvrzují své místo v období Qingming. Naproti tomu koláčky Qingming své zastoupení v odpovědích nemají, z omezeného vzorku dotazových to však neznamena, že k tradici nepatří, spíše se ukazuje jeho méně důležitá pozice.

4.2.7. Průběh svátku během epidemie nemoci COVID-19 v roce 2020

Všech devět dotazovaných určitým způsobem vyjádřilo, že oslavy svátku v roce 2020 neproběhly jako v uplynulých letech. Devadesát procent z nich zmínilo omezení pohybu z důvodu pandemických restrikcí.

První respondent A se domnívá, že v obřadech svátku nebyl takový rozdíl, tím že se kvůli nemoci lidé nemohli shlukovat, našli si jiný způsob, jak vyjádřit úctu zemřelým. Podotkl, že není nutností vzpomínat na zesnulé v jediný určitý termín, uctít památku a navštívit hřbitov lze provést kdykoliv.

Respondent B žijící v Hongkongu uvedl, že kvůli pandemickým restrikcím nešel navštívit hřbitov.

Následující dotazovaný C zmínil funkci aplikace Tik Tok, jež měla online mnoho přímých přenosů, které ukazovaly vzdávání obětí předkům. Popsal nabídkovou službu hřbitovů, ta se týkala poklizení hrobů. Atmosféra a způsob uctění památky online se dle názoru respondenta v roce 2020 u svátku Qingming ještě více prohloubila.

Respondent D vyjádřil, že v tomto období již nebyla situace kolem nemoci COVID-19 ve většině částech Číny vážná. Ale jelikož v důsledku ní zemřelo velké množství lidí, konalo se poměrně hodně obětních obřadů.

I u dalšího dotazovaného E hrál zákaz vycházení velkou roli a ovlivnil jeho zvyky a tradice v průběhu Qingming. Tak jako v předchozích odpovědích i zde bylo poukázáno na omezení, která v důsledku epidemie nastala. Respondent popsal, že hřbitov, ve kterém jsou pochovaní rodiče je 70 km daleko od současného bydliště a pokud jej chce navštívit musí dvakrát přestupovat. Omezení, která v roce 2020 v období svátku Qingming panovala, neumožňovala navštívit hřbitov, pokud se nenacházel v místě bydliště. Návštěvu rodičů na hřbitově, tak odložil.

Respondent F nepřinesl žádnou novou poznámku, uvedl pouze, že nebylo vše jako v předchozích letech. Pandemie měla dle jeho názoru u mnoha lidí velký vliv na vzdávání úcty a držení tradic svátku.

Respondent G popsal situaci následujícím způsobem: „Kvůli epidemii nové nemoci, lidé omezili vycházení ven a zůstávali více doma. Ale v průběhu loňských oslav svátku Qingming už byla kontrola nad situací velice dobrá. Všichni mohli za podmínek dodržování nastavených opatření jít ven, proto se průběh svátku Qingming v loňském roce zase tolik nelišil.“

Předposlední respondent H zmínil, že průběh svátku nebyl jako každý rok. Nemohli vycházet ven, proto s rodinou připravili jen jednoduché obřadní uctění památky doma.

Poslední respondent I uvedl, že kvůli nové koronavirové nemoci nebyl svátek Qingming stejný, jako každý rok. Všichni lidé se měli vyhnout velkému shlukování a dle nařízení vlády zůstat co nejvíce doma, v případě opuštění bydliště měli být řádně chráněni. V průběhu svátku chodili občané k hrobům svých předků postupně v různé časy, tak aby bylo zamezeno setkávání většího množství lidí. Dle popisu epidemie zapříčinila, že většina lidí uctila památku se svou rodinou doma a nikam se nevydali.

Poznatky z pandemického období nemoci COVID-19, které v průběhu svátku v roce 2020 probíhalo, patří v rámci tohoto výzkumu mezi velice důležité. U výsledného shrnutí lze jednoznačně podotknout, že nemoc dost významně ovlivnila průběh svátku Qingming. Aktivity byly ve velké míře omezeny v důsledku omezení pohybu a možnosti shlukování osob. Dotazovaní zvolili vlastní způsob, jak uctít památku doma, s tím že někteří zároveň i využili k oslavám virtuální možnosti internetu.

Také hypotéza, že svátek Qingming hrál důležitou roli ve městě Wuhan, kde pandemie začala se ukázala být pravdivou. Qingming se pro místní obyvatele stal jistým symbolem a událostí, při které vzpomínají i na oběti nemoci COVID-19. Pro některé lidi se tak důležitost tohoto svátku ještě více prohloubila.

4.2.8. Prostor pro doplňující informace

Možnosti využít prostoru pro další informace využili pouze respondenti B a E. Respondent B v doplňujících informacích poznamenal, že v průběhu let 2020 a 2021 bude svátek Qingming nejspíše více důležitý pro lidi z města Wuhan. Uvádí, že toto město bylo nejvíce zasaženo novou nemocí COVID-19 a mnoho lidí tam také zemřelo. V průběhu rozhovoru, který se

konal v březnu roku 2021 respondent popisoval, že mají ve Wuhanu vyprodané všechny chryzantémy a již se tvoří nekonečný proud lidí, kteří v rámci svátku Qingming chtějí uctít památku zesnulých.

Respondent E využil prostor k tomu, aby upozornil také na jinou možnost skládání obětí, než je návštěva hřbitova. Uvedl, že pokud se někdo nemůže dostavit k hrobu osobně, je tu možnost si koupit papírové peníze, na které se napíše adresa a jméno odesílatele. Tyto peníze se poté spálí na křižovatce v blízkosti domova. Spousta lidí tak uctívá památku zesnulých nejen v průběhu svátku Qingming, ale také Svátků jara, Svátku duchů (*guijie*, 鬼节) a Svátku zimního oblečení (*songhanyijie*, 送寒衣节).

5 ZÁVĚR

V rámci této práce bylo zpracováno téma čínského tradičního svátku Qingming, přesněji jeho charakteristika a specifika. Se zaměřením také na nastalou situaci kolem nové nemoci COVID-19 bylo v práci rovněž představeno, jaký dopad měla nemoc na průběh svátku a jakou roli svátek hrál v nejtěžším období epidemie. Legendy o vzniku svátku, jednotlivé tradice a zvyky či jídlo spojené se svátkem Qingming je možné nalézt v mnoha publikacích či článcích týkajících se tradičních čínských svátků a čínské kultury. Otázkou bylo, zda se tyto tradice, legendy a přípravy pokrmů stále dodržují v běžných čínských rodinách a zda je lidé vůbec znají. Právě na tyto otázky jsem ve své práci hledala odpověď.

V teoretické části práce bylo představeno, že se svátek Qingming zakládá na dvou starých legendách, které pomohly formovat zvyky a tradice svátku. Z uskutečněných rozhovorů je patrné, že nejznámější zůstává vyprávění o vévodovi Wenovi a jeho oddaném následovníkovi Jie Zituiovi, na jehož základě vznikl Svátek studeného jídla, který se později stal součástí svátku Qingming. Druhá legenda vyprávějící o Liu Bangovi byla v rámci rozhovorů zmíněna pouze jedním respondentem, tento výsledek nemusí znamenat neznalost svátku v rámci občanů celé Číny, nicméně poukazuje na její menší význam.

V teoretické části také uvádím hned několik tradičních aktivit spjatých se svátkem Qingming, jako je návštěva a čištění hrobů, pouštění draka, procházky, sázení stromů či trhání větviček vrby. Dle odpovědí respondentů je návštěva hřbitova a poklizení hrobů tou nejdůležitější tradicí, která se drží již po celá staletí. Pokud by závěr vycházel pouze z uskutečněného výzkumu ostatní sváteční činnosti by dle odpovědí získaly až druhořadá místa, neboť byly zmíněny pouze jedním či dvěma dotazovanými.

V rámci výzkumu v praktické části došlo k porovnání informací z dostupné literatury a článků uvedené v teoretické části s informacemi z uskutečněných rozhovorů. Z výzkumu vyplynulo, že Číňané svátek Qingming stále řadí mezi nejdůležitější tradiční svátky a návštěvy míst odpočinku s tím mají úzce spjaty. Otázkou zůstává, nakolik se budou tradice a zvyky svátku Qingming zachovávat dál a v jaké míře se udrží jejich tradiční podoba. Přestože se některé rituály již dosti zjednodušily a mnoho tradic se nedodrжуje tak jako dříve, z průzkumu vyplývá, že Číňané na uctívání předků nezapomínají a svátek v různých podobách stále slaví.

Stále však platí, že svátek Qingming je jeden z důležitých tradičních čínských svátků. Jedním z důvodů je fakt, že tento tradiční svátek dává příležitost k setkání se s rodinou, což u prorodinných Číňanů tvoří silný faktor. V posledních letech získávají své místo v oslavách svátku Qingming také moderní technologie, vzhledem k rozsáhlému území, na kterém se Čína nachází a množství lidí cestující za studiem či prací, není vždy jednoduché se s rodinou sejít, proto byly zřízeny online aplikace, které setkání rodiny a přátel umožní alespoň virtuálně.

Posun tak svátek i do budoucna nejspíše zaznamená ve virtuální sféře. Je možné, že omezení a přesun do online sféry oslav, jak probíhaly v roce 2020 a částečně ještě v roce 2021 budou řešením pro některé rodiny i v dalších letech. Rodinní příslušníci, kteří pracují daleko od domova se obvykle vracejí domů pouze v průběhu Svátků jara (období února) a ne vždy mají možnost hned v dubnu přijet znovu. Důvodem mohou být, jak finanční prostředky, tak nedostatek volna v práci. Online poskytované služby a přímé přenosy vzdávání úcty mohou být řešením, jak svou osobní neúčast nahradit.

Jsem si vědoma, že dotazovaný vzorek lidí není velký, ačkoliv diverzifikace respondentů v rámci provincií je poměrně uspokojivá, taktéž i vyvážení pohlaví respondentů. Přesto se uvedené závěry nedají zobecňovat na obyvatele celé provincie či dokonce na celé území Číny. Domnívám se ale, že i tento vzorek poskytl jistý náhled a představu, jak se dnes na svátek Qingming v Číně nahlíží. Ukázalo se, že přestože lidé již tolik nechystají tradiční jídla a tradiční obřady se zjednodušují, je svátek Qingming důležitým dnem, kdy se lidé vydají k hrobům svých blízkých.

6 RESUMÉ

The aim of this thesis was to analyze whether characteristics and traditions of the Qingming Festival published in literature and articles are relevant and up-to-date. It also presents the importance of the Chinese traditional festivals in Chinese Culture with focused on Qingming Festival.

The thesis is divided into two parts, theoretical and practical part. The theoretical part describes general characteristics of history, legends, specifics, and traditions of Qingming Festival, it also presents activities of the Festival. Furthermore, the theoretical part presents a special situation, which occurred due to the pandemic restrictions related to COVID-19. The practical part contains a survey conducted among 9 Chinese inhabitants, permanently living in China. It also contains a brief introduction about the research, the analysis of interviews, and at last a summary of the survey.

Based on a comparison of the information from the literature and from interviews is obvious, that most of the theoretical references are relevant. The analysis of the interviews also revealed that the celebrations depend on each family and has slight differences, but the main traditions are similar for everyone.

SEZNAM ZDROJŮ

ADDISON, James Thayer. The Modern Chinese Cult of Ancestors. In: *The Journal of Religion* [online]. 1924, 4(5), 492-503 [cit. 2021-03-30]. ISSN 00224189.

Along the River during the Qingming Festival. In: *China Online Museum* [online]. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <https://www.comuseum.com/painting/famous-chinese-paintings/along-the-river-during-the-qingming-festival/>

Along the River During the Qingming Festival. In: *ShanghaiDaily.com* [online]. 24.5.2015 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://archive.shine.cn/sunday/now-and-then/Along-the-River-During-the-Qingming-Festival/shdaily.shtml>

BŘEZINOVÁ, Blanka. *Tradice oslavy Dušiček a Halloweenu ve vzdělávacím programu základní školy*. Olomouc [online], 2011 [cit. 2021-01-19].

Dostupné z: https://theses.cz/id/td066m/brezinova_Tradice_oslavy_Duiek_a_Halloweenu.pdf

CGTN. The World Today [online]. In: *China, China Central Television*, 2000. CGTN, 4th April 2021, 15:21.

Dostupné z: <https://news.cgtn.com/news/2021-04-04/VHJhbnNjcmlwdDUzNDMx/index.html>

China mourns Covid-19 martyrs, victims nationwide on Saturday. In: *Frontier Star (Pakistan)* [online]. 2020 [cit. 2021-01-17].

Dostupné z:

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=2Z10FRS20200405.25.96.00102&lang=cs&site=eds-live&scope=site&authtype=shib&custid=s7108593>

DANG, Xiaofei. Qingming Festival: A Memorial Day for Ancestors. (*今日中国: 英文版*) In: *China Today* [online]. 2019, 68(4), 72 [cit. 2021-01-17]. ISSN 10030905.

Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=13&sid=09ee7bd5-6ad2-4877-9c65-daeaa9e6e7cb%40sdc-v-sessmgr03>

HONDA, Delanie. What is the Qingming Festival (Tomb Sweeping Day)? How is Celebrated?

In: *Alo7-Love to learn* [online]. 2021. [cit. 2021-04-14].

Dostupné z: <https://blog.alo7.com/qingming-festival/>

EBERHARD, Wolfram. *Lexikon čínských symbolů: obrázková řeč Číny*. Praha: Volvox Globator. Symboly, 2001. ISBN 80-7207-401-6.

EBREY, Patricia Buckley. *The Cambridge illustrated history of China*. New York: Cambridge University Press, 1996. ISBN 0521435196.

EVERINGTON, Keoni. Wuhan cemeteries see 320,000 early mourners before Tomb Sweeping Festival: Chinese media. In: *Taiwan News*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-13].

Dostupné z: <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4169886>

FAN, Liang. COVID-19 and Health Code: How Digital Platforms Tackle the Pandemic in China. In: *SAGE Journals* [online]. 2020 [cit. 2021-04-14].

Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2056305120947657>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 9788026209829.

HOLZMAN, Donald. The Cold Food Festival in Early Medieval China. In: *Harvard Journal of Asiatic Studies* [online]. 1986, **46**(1), 51-79 [cit. 2021-01-19]. ISSN 00730548.

Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2719075?seq=1#metadata_info_tab_contents

HUANG, Shaorong. Chinese Traditional Festivals. In: *Journal of Popular Culture* [online]. 1991, **25**(3), 163-180 [cit. 2021-02-15]. ISSN 00223840. Dostupné z:

<https://www.proquest.com/docview/195354624/EC721BEE33940DEPQ/1?accountid=16730>

JIANG, Lijun. *Zhongguo jieri: Chinese festivals*. Hefei: Huangshan Shushe, 2012, Zhongguo hong. ISBN 75-461-2653-3.

KAMENAROVIĆ, Ivan P. *Klasická Čína*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-397-5.

MILLER, Mark. 5-meter long ancient scroll painting is one of the most precious treasures of China. In: *Ancient Origins* [online]. 2015. [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.ancient-origins.net/artifacts-other-artifacts/5-meter-long-ancient-scroll-painting-one-most-precious-treasures-china-020537>

OBUCHOVÁ, Lubica. *Čínské symboly*. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-247-9045-9.

OVERMYER, Daniel L. *Náboženství Číny: svět jako živý organismus*. V čes. jaz. vyd. 2. Praha: Prostor, 1999. Obzor (Prostor). ISBN 80-85190-98-2.

PALÁT, Augustin a Jaroslav PRŮŠEK. *Středověká Čína: společnost a zvyky v době dynastií Sung a Jüan*. Praha: DharmaGaia, 2001. ISBN 80-85905-39-6.

QING, Li. A Day of Remembrance. In: *Beijing Review* [online]. 2020, **63**(16), 44-45 [cit. 2021-01-17]. ISSN 10009140.

Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&sid=09ee7bd5-6ad2-4877-9c65-daeaa9e6e7cb%40sdc-v-sessmgr03>

Qingming festival. In: *China Today* [online]. 2016, **65**(4), 78-80 [cit. 2021-01-19]. ISSN 10030905.

Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=15&sid=09ee7bd5-6ad2-4877-9c65-daeaa9e6e7cb%40sdc-v-sessmgr03>

RIORDAN, James a Robin JONES. *Sport and Physical Education in China*. New York: E & FN Spon, 1999. ISBN 0419220305.

SIMA, Qian. *Kniha vrchních písařů: výběr z díla čínského historika*. Přeložila Olga LOMOVÁ, přeložil Timoteus POKORA. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2154-8.

SIMA, Qian. *The Grand Scribe's Records, Vol. V: The Hereditary Houses of Pre-Han China, Pt. 1*, Nienhauser, William H. Jr.; et al. (eds.) Bloomington: Indiana University Press, 2006. ISBN 9780253340252.

Tomb Sweeping Festival: China pays 'virtual' respects to ancestors. In: *BBC News* [online]. 2020 [cit. 2021-04-14].

Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-52157455>

TONG, Zhan. *Legends of Ten Chinese Traditional Festivals*. Chinese Edition, Dolphin Books, 2007. ISBN 978-7-80138-003-6.

TWITCHETT Denis and LOEWE Michael. *The Cambridge History of China, Volume 1: The Ch'in and Han Empires, 221 BC – AD 220*. New York: Cambridge University Press, 1986. ISBN 0-521-24327-0.

VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2015. Kulturní historie. ISBN 978-80-7429-627-7.

WEI, Liming. *Chinese festivals*, 1. vyd. Beijing: China Intercontinental Press, 2005. 127 s. ISBN 7-5085-0836-X.

XIONG, Cunrui Victor. *Historical Dictionary of Medieval China (Historical Dictionaries of Ancient Civilizations and Historical Eras, No. 19)*. Plymouth: The Scarecrow Press, Inc. Lanham, Maryland, 2009. ISBN 978-1-4422-7616-1.

ZDROJE OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - <https://www.thenews.com.pk/latest/205593-Chinese-kites-exhibition-in-Islamabad-to-start-from-May-23>

Chinese kites exhibition in Islamabad to start from May 23. In: *International, The News* [online]. 2017 [cit. 2021-03-17].

Obrázek 2 - <https://www.chinahighlights.com/festivals/qingming-festival.htm>

ZHAO, Ruby. Qingming Festival 2021. In: *China Highlights* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01].

Obrázek 3 - <https://studycli.org/chinese-holidays/qingming-festival/>

MEREDITH, Anne. China's Qingming Festival, Explained. In: *studycli* [online]. 2021. [cit. 2021-03-01].

Obrázek 4 - <http://www.nipic.com/show/9739606.html>

Jujube Cake Pictures. In: *nipic* [online]. 2014. [cit. 2021-02-22].

Obrázek 5 - <https://www.ancient-origins.net/artifacts-other-artifacts/5-meter-long-ancient-scroll-painting-one-most-precious-treasures-china-020537>

MILLER, Mark. 5-meter long ancient scroll painting is one of the most precious treasures of China. In: *Ancient Origins* [online]. 2015. [cit. 2021-03-17].

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Otázky dotazované v rozhovoru v českém a čínském jazyce..... 51

Příloha 2 – Tabulka čínských dynastií (*zhongguo lidai wangchao*, 中国历代王朝).. 52

PŘÍLOHY

Příloha 1 - Otázky dotazované v rozhovoru v českém a čínském jazyce

- 9) Nejdříve se mi prosím stručně představte, kolik je Vám let, z které části Číny pocházíte, kolik členů je ve Vaší domácnosti?
  - 10) Vyjmenujte pět nejdůležitějších tradičních čínských svátků, jak je osobně vnímáte = od nejdůležitějších po méně důležité.
  - 11) Je na hřbitově pochován někdo, koho chodíte v průběhu některého čínského tradičního svátku navštívit?
  - 12) Znáte nějakou legendu/y, která se váže ke vzniku svátku Qingming? Popište jakou...
  - 13) Dodržujete Vy sám/a, či společně s rodinou nějaké tradice v průběhu svátku Qingming? Vysvětlíte jaké, jak je dodržujete...
  - 14) Připravujete doma speciální pokrmy či si nějaké kupujete v období svátku Qingming? Popište které...
  - 15) Proběhl svátek ve stejném duchu i v loňském roce (2020), kdy se objevila nová nemoc Covid-19? Popište situaci...
  - 16) Děkuji, prostor pro doplňující informace.
-
- 1) 首先介绍一下自己，你多大了，你来自中国大陆或台湾的哪个地区，你家有几口人（包括你自己）？
  - 2) 请你把至少五个最重要的传统节日列举一下(在你看来)? 从最重要的开始。
  - 3) 在任何中国传统节日期间，您有没有在公墓里悼念过任何人？哪个节日？
  - 4) 你是否知道有关清明节起源的传说？请你描述这个传说。
  - 5) 在清明节期间，你曾独自或者陪同家人一起庆祝任何传统仪式么？什么样的传统仪式，你又是怎样庆祝它们的？
  - 6) 在清明节期间，你会准备任何的特色菜或者买任何的特色食品么？请描述一下
  - 7) 去当新冠肺炎传播时，清明节的氛围还是与以往一样么？请描述当时的情况
  - 8) 非常感谢，补充评论

Příloha 2 – Tabulka čínských dynastií (*zhongguo lidai wangchao*, 中国历代王朝)

<u>DYNASTIE</u>	<u>ZNAKY</u>	<u>OBDOBÍ</u>
Tři vznešení (<i>sanhuang</i>) a Pět vladařů (<i>wudi</i>)	三皇 a 五帝	Legendární období
Žlutý císař (<i>huangdi</i>)	皇帝	
Xia	夏	2100–1600 př. n. l.
Shang	商	1600–1100 př. n. l.
Zhou	周	1100–221 př. n. l.
Období Jar a podzimů	春秋	770–476 př. n. l.
Období Válčících států	战国	403–221 př. n. l.
Qin	秦	221–206 př. n. l.
Han	汉	202 př. n. l.–220 n. l.
Tři království (<i>san guo</i>)	三国	220–265
Jin	晋	265–420
Jižní a severní dynastie	南北朝	420–589
Sui	隋	581–618
Tang	唐	618–907
Pět dynastií a deset království (<i>wu dai shi guo</i>)	五代十国	907–960
Song	宋	960–1279
Yuan	元	1271–1368
Ming	明	1368–1644
Qing	清	1644–1911